

Finans Norges innspill til finanskomiteens behandling av statsbudsjettet for 2025

- Statsbudsjettet svarer i for liten grad opp utfordringene i perspektivmeldingen
- Viktig løft for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Effektiv datadeling er sentralt.
- Bekymret for Finansdepartementet kapasitet til å følge opp viktig regelverksarbeid og balansen mellom departement og tilsyn.

Savner klarere oppfølging av perspektivmeldingen

Selv om regjeringen holder seg godt innenfor handlingsregelen, legges det opp til betydelig økning i oljepengebruken. I 2025 vil mer enn hver femte krone i statsbudsjettet komme fra oljefondet. Oljepengebruken tilsvarer nå om lag 11% av BNP for fastlands-Norge. Gitt fondets størrelse, bør bruken av fondsmidler fremover være mindre enn det handlingsregelen tillater.

Vi trenger et budsjett som prioriterer omstilling og investeringer i fremtiden. Perspektivmeldingen som regjeringen selv la frem i august, tegnet et tydelig bilde av utfordringene Norge står overfor med en ressursbruk som ikke er bærekraftig over tid og understreker at *«reformer og endringer som bidrar til å løfte produktiviteten vil trolig være nødvendig for å møte fremtidens behov og utfordringer.»*

Det er få spor i budsjettforslaget av at regjeringen faktisk svarer opp utfordringene de selv peker på. Selv om det gjøres enkelte grep for å følge opp, for eksempel den nye digitaliseringsstrategien og noen tiltak på arbeidsmarkedsområdet, savner vi reell oppmerksomhet på effektiv bruk av det offentliges samlede ressurser og reformer for økt produktivitet. Vi viser for øvrig til NHOs høringsnotat for nærmere utdyping.

Viktig styrking av kampen mot økonomisk kriminalitet

Økonomisk kriminalitet og svindel er et stort samfunnsproblem og utviklingen går i gal retning. Det er riktig og viktig at regjeringen foreslår å styrke politiet og Økokrim med 90 millioner kroner for bedre bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Bakgrunnen er utviklingen i organisert kriminalitet og manglende kapasitet og kompetanse i politiet til å etterforske og straffeforfølge sakene.

Det er positivt at Økokrim og politidistriktene gis mulighet til å etterforske flere saker. Bankene bruker store ressurser på å overvåke og melde inn saker om hvitvasking. I dag utnyttes denne informasjonen i altfor liten grad fra politiets side. Vi ser likeledes behov for at politiet etterforsker og straffeforfølger flere bedragerisaker.

Med den kriminalitetsutviklingen vi nå står overfor, er det helt nødvendig at politiet bidrar til å gjøre Norge til et mindre attraktivt marked for økonomisk kriminalitet.

Finans Norge støtter at det opprettes en ny enhet i Finanstilsynet, som blant annet skal styrke innsatsen mot de profesjonelle aktørene som hjelper kriminelle og utvikle regelverk og regelverksforståelse. En viktig funksjon vil også være å legge til rette for økt samarbeid med næringslivet, politiet og andre etater, herunder datadeling. Datadeling er en forutsetning for å bekjempe økonomisk kriminalitet, noe som fordrer et digitaliseringsklart regelverk som balanserer

mot personvern. Offentlig-privat samarbeid er en forutsetning for å lykkes i kampen mot økonomisk kriminalitet.

Bekymret for Finansdepartementets kapasitet

Som Finansdepartementet selv påpeker i sin fagproposisjon, krever regelverksutviklingen på finansmarkedsområdet stadig mer ressurser. Det vises til «*fleire regelverk for verdipapirmarknaden, kvitvasking, berekraftsrapportering, folkefinansiering, soliditetskrav og krisehåndteringsreglar for bankar. I tillegg er det ei rekkje andre prosessar som departementet må følgje opp, til dømes utgreiingar innan betaling, kapitalstrukturen i sparebankar og privat tenestepensjon*». En svært stor andel av regelverksarbeidet kommer fra EU/EØS. Dette er regelverk som definerer finansnæringens rammebetingelser.

Som Eldring-utvalget om EØS-avtalen slår fast, er det størst muligheter for påvirkning i tidlig fase av politikk- og regelverksutvikling i EU. Et aktivt engasjement på arenaene som er tilgjengelige for norsk forvaltning krever tidlig prioritering og løpende posisjonering. Mye tyder også på at EU i enda større grad vil fokusere på sektorovergripende politikkområder, som igjen vil kreve at departementene klarer å styrke samarbeidet gjennom hele utviklingsarbeidet i EU. Det vil være helt sentralt å bygge opp en effektiv interessentdialog.

Finans Norge ser med bekymring på at Finansdepartementet mangler ressurser til å benytte det påvirkningsrommet som faktisk finnes. Dermed går Norge også glipp av å posisjonere seg som en relevant deltaker i regelutviklingsarbeidet.

I forbindelse med behandlingen av Finanstilsynsloven, uttrykte Finans Norge bekymring for ansvars- og ressursfordelingen mellom Finanstilsynet og Finansdepartementet. Lovutvalget viste til at 1 av 3 årsverk i Finanstilsynet er knyttet til regelverksarbeid. Mens det i dag er mer enn 300 årsverk i tilsynet totalt, teller Finansdepartementets finansmarkedsavdeling kun om lag 25 ansatte. Vi problematiserte overfor Stortinget i den forbindelse at Finansdepartementet overlater en stadig større del av regelverksutredningen på finansmarkedsområdet til Finanstilsynet, fremfor å oppnevne lovutvalg, nedsette arbeidsgrupper eller utføre utredningene selv. Dette kan, som vi påpekte i vårt høringsinnspill, føre til en sammenblanding av roller når tilsynet både skal utrede, forvalte og sanksjonere det samme regelverket. Et stortingsflertall understreket at hovedansvaret for regelverksutviklingen bør ligge i departementet.

Regjeringen foreslår å øke Finansdepartementets driftsbudsjett (der lønnskostnader utgjør 82%) med 1,6%. Det vil i praksis si et ikke-ubetydelig kutt når man justerer for inflasjon og økte lønnskostnader. Til sammenligning legges det opp til en økning av Finanstilsynets driftsbudsjett med 7,9%. En andel av dette skal dekke at Finanstilsynet overtar oppgaver fra Oslo Børs samt etablering av den nye enheten som skal arbeide med økonomisk kriminalitet. Samtidig bidrar dette til å forsterke det vi mener har utviklet seg til en kapasitetsmessig ubalanse i en situasjon der det krever stadig mer kompetanse og ressurser til å følge opp saker av stor betydning for norsk finansnæring på en tilstrekkelig god måte.

Det oppstår også et spørsmål om kostnadsdekning når utredningsoppdragene gis i så stort omfang til en etat som fullt ut er gebyrfinansiert av foretakene under tilsyn. Den samlede tilsynsavgiften overstiger i budsjettforslaget 600 millioner kroner, og en vesentlig del av tilsynets virksomhet består

altså av regelverksutvikling. Vi mener prinsipielt at lov- og forskriftsforberedende arbeid bør utføres i departementet eller i arbeidsgrupper og utvalg nedsatt av departementet og finansiert over offentlige budsjetter.

Rapportering pågjennomsnittrenter og områdescore frarådes av BFD

Det har vært mye oppmerksomhet rundt bankkonkurransen, som etter anmodning fra Stortinget var en sentral del av årets Finansmarkedsmelding. Finans Norge er fornøyd med at konklusjonen der var at bankkonkurransen i Norge fungerer.

Som del av budsjettforliket i fjor, fattet Stortinget blant annet vedtak om å stille krav til bankene om å rapportere gjennomsnittlige renter på boliglån og hvilke geografiske områder bankene tilbyr lån i. I tillegg skulle regjeringen vurdere om områdescorene som bankene bruker i sine kredittvurderinger kan offentliggjøres. Vår vurdering var at den foreslåtte rapporteringen ville påføre bankene større rapporteringskostnader med uklar nytte for samfunnet. Vi støtter derfor Barne- og familiedepartementets konklusjon i deres budsjettproposisjon der de fraråder rapportering av gjennomsnittrenter og områdescore, med den begrunnelse at gjennomsnittrenter kan gi et misvisende bilde på prisnivået, særlig i perioder med endringer i styringsrenten, og flere prisopplysninger kan i seg selv virke misvisende og svekke nytteverdien til portalen. Videre viser departementet til at områdescoren er lik for alle bankene samt at områdescore bare er ett av flere individuelle kriterier som bankene benytter når de vurderer å innvilge lån.